

Bir kadının feminist yazar olarak portresi

Türkçede ilk kez okuduğumuz Sibilla Aleramo 'Bir Kadın'da kendi yaşamöyküsünden yola çıkarak kadının var olma mücadelesini açık yüreklilikle anlatıyor. İtalyan edebiyatının ilk feminist eserlerinden sayılan kitap, betimlemeler ve güçlü gözlemlerle zenginleşen anlatımıyla öncü bir eser...

METİN CELÂL
metincelal@gmail.com

Sibilla Aleramo'nun 'Bir Kadın'ı İtalyan edebiyatının ilk feminist eserlerinden sayılıyor. Esas adı Martha Felicina Faccio olan, kısaca Rina diye çağrılan Sibilla Aleramo 14 Ağustos 1876'da Alessandria'da doğmuş, 13 Ocak 1960'ta Roma'da vefat etmiş. 19'uncu yüzyılın sonlarında İtalya'da bir kadın olarak yaşamını yansıtan, otobiyografik tasvirleriyle tanınan bir İtalyan feminist yazar ve şairdi, diye tanıtılıyor. 20'nci yüzyılın bütün çalkantılarına, büyük savaşlara şahit olmuş, aynı zamanda bir kadın olarak varoluş mücadelesi vermiş ve tüm kadınların hakları ve özgürlükleri için çalışmış.

Sibilla Aleramo'nun 1901-1904 yılları arasında kaleme aldığı ve yayımlandığı 1906'dan itibaren büyük ilgi gören, hemen diğer dillere çevrilen, hakkında çok konuşulup tartışılan bir roman 'Bir Kadın'. Bu otobiyografik roman, yazarın yaşamöyküsüyle koşutluk içinde gelişiyor.

Sibilla Aleramo üç bölümde kendi yaşamöyküsünü çocukluğundan başlayarak gençlik çağlarının sonuna dek anlatıyor. Romanın yazarla aynı adı taşıyan anlatıcı kahramanı Sibilla ilk bölümde bir genç kız olarak geçmişine bakıyor. Ailenin ilk çocuğu olarak sert ve otoriter yapılı babasıyla iyi bir ilişki kurmayı başarmış. Onu sağlıklı, güçlü, akıllı ve zarif bulan babası Sibilla'yı iki kız ve bir erkek kardeşinden ayrı tutmuş ve özel bir ilgi göstermiş. Kızını okumaya, çalışmaya teşvik etmiş. O yıllar için ilerici sayılabilecek bir bakış açısıyla bağımsızlık duygusunu teşvik etmiş, güçlü olmasını sağlamaya çalışmış. Bu duygular da babası hiç istemese de bir kadın olarak toplumun içinde var

olabileceğini, çalışıp kendine bir yer edinebileceği düşüncesini doğurmuş onda. O yıllarda bir kadının toplumun içinde böyle yer alması hiç kabul görmüyor. Kadının yeri evdir.

Babaya hayranlık da içeren bu ilişki genç kızın büyüüp gelişmesiyle değişim geçirecek ve babanın otoritesinden çıkmak isteyen de gerilim artacak ve bir kopmayla sonuçlanacaktır.

Anne ise zayıf yapılı, itaatkâr bir kadındır. Sanki kederine razı olmuş gibi bir yaşam sürer. Evin içinde varlığı hissedilmez. Baba güçlenip otoritesini artırdıkça da daha çok içine kapanır. Çocuklarıyla bile bağı kopar.

Sibilla sekiz yaşındayken babası mühendis olarak çalıştığı işi bırakır, yaşadıkları büyük şehri, Milano'yu terk edip aileyi Güney İtalya'da küçük bir kasabaya götürür. Baba orada bir fabrikanın yönetimini üstlenir ve eğitimini bırakan kızını 12 yaşındayken yanına asistan olarak işe alır. Aslında bu hareket babasının kendisine o zamana kadar verdiği öğütlerle uyumludur ama sürekli babanın gözü önünde olmak, onun emrinde çalışmak gibi sonuçları vardır. Baba çok sert ve acımasız bir idarecidir. Sibilla evin kapalı yapısından kurtulup farklı bir ortamda bulunmaktan mutludur. Fabrikadaki işini sever.

Genç kızın bakışından küçük kasabadaki insani ilişkileri, yönetici sınıfla yönetilen yoksul çoğunluk arasındaki gerilimi yansıtır. Halkın büyük çoğunluğunun fabrika işçileri, çiftçiler ve balıkçılar gibi düşük gelirli kişilerden oluşan kasabadaki yaşam kasvetlidir ve gelecek yüzyılın çatışmalarının habercisi gibidir. Tabii hangi gelir grubundan olursa olsun kadınlara yapılan ayrımcı ve baskıcı muamele de dikkatini çekmeye başlar.

Onun babası sayesinde kazandığı ayrıcalıklı bir konumu vardır ve bu konumu babasının bir başka kararıyla kolayca kaybedecektir.

Annenin bunalımının iyice derinleşip tamamen içine kapanması ve sonucunda intihar etmesi, Sibilla'nın kendinden kültür ve statü olarak daha aşağı konumdaki birine, fabrikadaki en yakın iş arkadaşına âşık olup bu adam tarafından işyerinde tecavüze uğrayınca evlenmeye karar vermesi gibi gelişmeler babayla bağların iyice kopmasına neden olacaktır.

Gelin gittiği evde annesiyle benzer bir konuma ve ruh haline itilmesiyle kadınların kederinin ortak olduğu kanısı iyice pekişir. Annesi gibi intihar ederek bu baskı ortamından kurtulmayı dener ama başarılı olmayınca çıkışı yazmakta bulur. **Toplumun anne ve eş olarak konumlandırmasının dışına çıkıp bir kadın olarak yaşayabilmek için kalemiyle mücadele eder. Ama erkek egemen dünyada derin kayıplar vermeden, büyük bedeller ödemedi kadın olarak tek başına var olması, kabul görmesi pek de kolay olmayacaktır.**

Meryem Mine Çilingiroğlu'nun çevirisiyle Türkçede ilk kez okuduğumuz Sibilla Aleramo'nun 'Bir Kadın'ı yazarın kendi yaşamöyküsünden yola çıkarak açık yüreklilikle anlattığı kadının var olma mücadelesinin yanında betimlemeler ve güçlü gözlemlerle zenginleşen anlatımı ile de etkileyici bir öncü eser. ■

BİR KADIN
Sibilla Aleramo
Çeviren:
Meryem Mine
Çilingiroğlu
Yapı Kredi
Yayınları, 2022.